Nr. 1 (13) WILNO, LISTOPAD — GRUDZIEŃ 1928 R. Rok II

Wiadomości Stowarzyszenia Techników Polskich

W WILNIE

Nr. 1 (13). Wilno, Listopad—Grudzień 1928 r. Rok II

WIADOMOŚCI
Stowarzyszenia Techników Polskich
W WILNIE

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM NAUKI, TECHNIKI I PRZEMYSŁU TECHNICZNEGO

TREŚĆ

PRZEPISY
dotyczące obliczeń statycznych w budownictwie lądowem.

I. OBCIĄŻENIA I SIŁY ZEWNĘTRZNE.

§ 1. Przy obliczaniu statycznem konstrukcji budowlanych należy uwzględnić następujące obciążenia:

a) ciężar stały, t. j. ciężar własny konstrukcji, oraz tych części konstrukcyjnych, które stale na nią działają.

b) ciężar zmienny (użytkowy) określony przeznaczeniem budowli,

c) obciążenie śniegiem,

d) parcie wiatru,

e) parcie ziemi lub wody;

nadto uwzględnić należy następujące działania fizyczne;

f) wpływ zmian ciepłoty,

g) wpływ skurczu i pęcznienia materjałów.

§ 2. Ciężar własny materjałów.

Ciężar własny materjałów przyjmować należy w obliczeniach w następujących wielkościach:

1. Drzewo suche (zawierające około 15% wilg.).

Drzewo bukowe	750	kg/m³
„ dębowe	850	„
„ jodłowe	600	„
„ sosnowe i modrzewiowe	650	„
„ świerkowe	550	„

2. Metale.

Bronz (spiż)	8600	kg/m³
Cyna	7400	„
Cynk lany	6900	„
Cynk walcowany	7200	„
Glin	2600	„
Miedź	8900	„
Mosiądz	8600	„
Nikiel	8800	„
Ołów	11400	„
Stal	7860	kg/m³
Żelazo spawane	7800	„
„ zlewne	7850	„
Żeliwo	7300	„

3. Kamienie naturalne.

Bazalt	3000	kg/m³
Granit	2800	„
Marmur	2700	„
Piaskowiec ciężki	2700	„
„ lekki	2400	„
Porfir	2800	„
Sjenit	2800	„
Wapień zwykły	2500	„
„ porowaty	2000	„

4. Ziemie.

Glina sucha	1600	kg/m³
„ mokra i nasycona wodą	2000	„
Piasek suchy	1600	„
„ nasycony wodą	2000	„
Tłuczeń z kamienia ciężkiego	1800	„
„ „ lekkiego	1600	„
Ziemia roślinna sucha	1400	„
„ „ mokra	1800	„
Żwir rzeczny suchy	1700	„

5. Mur ceglany.

Z cegły zwykłej na zapr. wapiennej	1600	kg/m³
„ „ „ „ cement.-wapien.	1650	„
„ „ „ „ cementowej	1700	„
„ porowatej	1100	„
Z cegły dziurawki	1300	„
Z cegły dziurawki porowatej	1000	„
Z cegły korkowej	600	„
Z cegły piaskowo-cementowej	2100	„
Z zendrówek i klinkierów	1900	„

6. Beton.

Zwykły	2200	kg/m³
Ceglany	1800	„
Żużlowy lekki	1300	„
„ wielkopiecowy	2200	„
Wzmocniony (żelbet)	2400	„

7. Zaprawy

Wapienna	1700	kg/m³
Wapienno-cementowa	1900	„
Cementowa	2100	„
Gipsowa	1000	„

8. Pomocnicze materjały budowlane

Asfalt lany	1200	kg/m³
„ ubijany	1800	„
Gruz (tłuczeń) ceglano-wapienny	1400	„
Ksylolit	1400	„
Korkowe płyty	330	„
Linoleum	1200	„
Szkło dęte	2600	„
Szkło lane	2900	„
Terazzo	2000	„
Żużel koksowy ubity	1000	„

9. Paliwa

Antracyt	1700	kg/m³
Drwa w polanach miękkie	350	„
„ „ „ twarde	400	„
Koks	500	„
Torf	600	„
Węgiel brunatny	750	„
„ czarny	900	„
Węgiel w brykietach	1000	„
„ drzewny	250	„
Wosk	970	„

10 Płody roślinne.

Buraki	650	kg/m³
Cukier	750	„
Groch	850	„
Jęczmień	640	„
Kawa	700	„
Mąka w workach	700	„
Owies	450	„
Owoce	350	„
Proso, gryka	850	„
Siano, słoma	80	„
Siano prasowane	280	„
Słód	530	„
Trawa, koniczyna	350	„
Ziemniaki	700	„
Żyto, pszenica	750	„

11. Niektóre inne obciążenia.

Cement w beczkach	1500	kg/m³
Książki i papier (z uwzgl. przestrz. woln.)	880	„
Lód	750	„
Papier	1100	„
Sól w workach	1200	„
Wełna	1300	„

12 Niektóre zwierzęta.

Koń	sztuka	500	kg.
Krowa	„	600	„
Owca	„	80	„
Wieprz	„	200	„
Wół roboczy	„	650	„
Wół karmny	„	800	„

13. Celem wyznaczenia ciężaru własnego muru ceglanego γ wystarczy określić ciężar własny cegły γ_c i ciężar własny zaprawy γ_z; ciężar własny muru γ_m można przyjąć wtedy: $\gamma_m = \frac{2}{3}\gamma_c + \frac{1}{3}\gamma_z$.

14. O ile dla obliczenia mają być przyjęte ciężary jednostkowe wyższe niż podane w ust. 5, należy dla wyznaczenia ciężaru własnego muru ceglanego wykonać ciało próbne o objętości 1 m³ z danego materjału ceglanego z zastosowaniem zwykłych spoin o grubości do 1,2 cm. i ciało to zważyć. Ilość wody, potrzebnej do zarobienia zaprawy i zwilżenia cegieł, należy odmierzyć, a ciężar jej odjąć od ciężaru ciała próbnego.

15. W razie użycia materjałów powyżej niewymienionych należy ciężar jednostkowy przyjąć wedle norm ogólnie przyjętych, ewentualnie oznaczyć próbami.

§ 3. Ciężar własny stropów.

Ciężar własny stropów przyjmować należy wedle następującej tablicy:

1. Strop drewniany belkowy z podłogą pojedynczą z desek 3,5 m.	70 kg/m²
2. Strop drewniany belkowy z podłogą podwójną (bez podsypki) i z sufitem.	90 kg/m²
3. Strop drewniany belkowy z podsypką 10 cm., podłogą, trzcinowaniem i wyprawą	250 kg/m²
4. Strop sklepiony z cegieł zwykłych między dźwigarami z nadsypką 8 cm. w kluczu przy odstępie dźwigarów do 1,50 m.	450 kg/m²
5. Strop ceglany płaski z cegieł porowatych między dźwigarami o gr. ½ cegły z wkładkami żelaznemi z nadsypką i podłogą	350 kg/m²
6. Strop jak 5, z cegły pełnej	400 kg/m²
7. Strop j. 5. (z cegieł porowatych) o grubości ¼ cegły	320 kg/m²
8. Strop j. 6. (z cegieł pełnych) o grubości ¼ cegły	350 kg/m²
9. Strop sklepiony Moniera gr. 5 cm. w kluczu z nadsypką 5 cm. nad kluczem	350 kg/m²
10. Strop płytowy Moniera gr. 6 cm. z nadsypką i wyprawą	420 kg/m²

W powyższych stropach przyjęto wszędzie podłogę drewnianą.

W razie użycia innych stropów lub innych ciężarów należy uzasadnić przyjęty ciężar stropów.

W ciężar ten nie jest wliczony ciężar osobnych podciągów stropowych.

§ 4. Ciężar własny dachów.

1. Ciężar własny pokrycia dachowego na m² pochyłej powierzchni dachów bez wiązarów i płatwi, natomiast z uwzględnieniem odeskowania i krokwi, przyjmować należy wedle następującej tablicy:

Rodzaj pokrycia:	Ciężar w kg/m²
Gontem	40
Dachówką ceglaną zakładkową	65
„ holenderską	80
„ rzymską	100
„ karpiówką	70
„ „ podwójną	120
Dachówką cementową	75
Łupkiem na łatach, angielskie	45
„ „ deskowaniu, „	55
„ „ łatach, niemieckie	65
Papą pojedynczą bez piasku	35
Warstwowcem (cementem drzewnym) z warstwą żwiru o grubości 8 cm.	180
Blachą na deskowaniu	40

Słomą lub trzciną	80
Szkłem na listwach żelaznych:	
zwykłem o grubości 5 mm.	25
drutowem " "	30
Każdy 1 mm. szyby ponad 5 mm. zwiększa ciężar o	3

2. Ciężar płatwi i więzarów przyjmować należy odpowiednio do materjału i konstrukcji tychże. W normalnych wypadkach przyjmować można ciężar własny więzarów na 1 m² rzutu poziomego:

Drewnianych	20—30 kg/m²
" o rozpiętościach większych (ponad 20 m.)	30 45 "
Żelaznych lekkich	15—20
" ciężkich	20—30 "
" łukowych do rozpiętości 40 m.	15—25 "
Żelaznych łukowych do rozpiętości 60 m.	do 45 "
Kopuł żelaznych płaszczowych	10—25 "

§ 5. Obciążenie zmienne (użytkowe).

1. Obciążenia zmienne stropów:	kg/m²
Mieszkania zwykłe	200
Mieszkania w małych domkach przy rozpiętościach stropów poniżej 5 m.	150
Strych zwykły, nieobciążony konstrukcją dachu	125
Sale szkolne	300
Teatry, kinoteatry	400
Sale gimnastyczne	500
Lokale handl. (sklepy) w parterze	500
" " na piętrach	400
" biurowe, restauracje i t. d.	300
Budynki fabryczne conajmniej (o ile nie przewiduje się większych obciążeń—por. ust. 6).	500
Schody domów mieszkalnych	400
" gmachów publicznych i lokali handlowych	500
Korytarze w budynkach użyteczności publicznej	400
Stropy pod przejazdami, obciążone ciężkiemi wozami	800
dachy płaskie (najwyżej 1:20) łącznie z wiatrem i śniegiem, o ile mogą być obciążone przez ludzi (np. tarasy)	250
Balkony	500

2. Nacisk poziomy na poręcze balkonów w domach mieszkalnych . . . . 50 kg/mb.

Nacisk poziomy na poręcze balkonów w teatrach i t. p. . . . . 80 "

3. Ciężar lekkich ścianek działowych (drewnianych, z cegieł lekkich i t. d.) o grubości najw. 7 cm., które mogą być następnie przestawiane, wystarczy uwzględnić, przyjmując dodatkowe obciążenie 70 kg/m² stropu.

4. Przy obliczaniu sal bibljotecznych, archiwów i t. p. przyjmować należy obciążenie 500 kg/m³ objętości szaf i półek.

5. Obliczenie pokrycia dachu w miejscach, na których może stanąć człowiek, należy przeprowadzić: a) na ciężar śniegu i wiatru, b) na ciężar skupiony (człowieka z narzędziami 100 kg.) i uwzględnić niekorzystniejsze z obu obciążeń.

6. W fabrykach o ruchu cięższym i magazynach należy uwzględnić potrzebne obciążenie w każdym wypadku z osobna i umieścić w pobliżu wykonanej konstrukcji napis, podający wielkość przyjętego obciążenia. Wstrząśnienia maszyn należy uwzględnić, mnożąc ciężar tychże przez spółczynnik dynamiczny, wynoszący zazwyczaj od 1,5 (np. maszyny rotacyjne) do 4,0 (np. turbiny parowe). Należy przyjmować go w każdym wypadku indywidualnie, zależnie od rodzaju maszyn.

7. Dla obliczenia słupów, podciągów, fundamentów i t. p. konstrukcji, na które przenosi się ciężar szeregu pięter, należy w najwyższym piętrze przyjąć pełną wartość najniekorzystniejszego obciążenia ruchomego, w następnych piętrach natomiast obniżać je kolejno o 10%, 20% i t. d. Redukcja taka dojść jednak może najwyżej do 40% całkowitego obciążenia, poczem stale należy wciągać w rachunek 60% tegoż. O ile do obciążenia zmiennego wliczono ciężar lekkich ścianek przedziałowych wedle 3, należy go przy tej redukcji wliczyć do ciężaru stałego. Przy obliczeniu magazynów redukcji powyżej uwzględniać nie należy.

8. Przy obliczeniu podciągów, na której przenosi się ciężar z powierzchni stropu większej niż 30 m², można wielkość obciążenia ruchomego zmniejszyć o 100%.

9. Przy obliczeniu podciągów, podtrzymujących mur związany na całej wysokości ze ścianami głównemi, można przyjąć, że na belkę przenosi się obciążenie części muru ograniczonej prostemi, wychodzącemi pod kątem 60° do poziomu ze skrajnych najniższych punktów muru, o ile proste nie trafiają w murze w otwory. W tym ostatnim przypadku należy ograniczające proste podnieść tak, aby nie przecinały otworu. Grubość filara narożnego, podtrzymującego podciąg tak obliczony, mierzona w kierunku otworu powinna być conajmniej równa połowie rozpiętości otworu w świetle, w przeciwnym razie podciąg należy obliczać na cały ciężar ściany, ograniczonej linjami pionowemi.

10. W obliczeniach przyjąć można, że ciśnienie słupów i t. p. ciężarów skupionych rozkłada się w murze ceglanym na zaprawie wapiennej pod kątem 4:1, na zaprawie cementowo-wapiennej 3:1, cementowej 2:1, zaś w betonie najwyżej 1:1. Odsadzki w murze ceglanym nie mogą być przytem szersze niż $^1/_4$ długości cegły. Wysokość ich musi wynosić więc przy zaprawie wapiennej — 4 warstwy cegieł, cementowo-wapiennej 3, zaś cementowej 2 warstwy cegieł.

11. Przy obliczaniu rusztowań uwzględnić należy ciężar konstrukcji spoczywającej na rusztowaniu, ciężar i działanie maszyn roboczych, obciążenie ruchome 200 kg/m² na pozostałych częściach konstrukcji, oraz parcie wiatru na powierzchnie rusztowania i konstrukcji (por. § 7).

§ 6. Obciążenie śniegiem.

1. Obciążenie śniegiem przyjmować należy:

W województwach: pomorskiem, poznańskiem, warszawskiem, łódzkiem, lubelskiem, kieleckiem, krakowskiem i śląskiem 60 kg/m² rzutu poziomego; w województwach: wileńskiem, nowogrodzkiem, białostockiem, poleskiem, wołyńskiem, lwowskiem, tarnopolskiem i stanisławowskiem 80 kg/m² rzutu poziomego.

W okolicach górskich, położonych ponad 400 m. nad poziom morza należy jednak przyjąć obciążenie śniegiem o wielkości:

$$s = 80 + 0{,}12\ (h - 400)\ \text{kg/m}^2,$$

gdzie h jest wysokością nad poziomem morza w metrach.

2. Dla pochyleń dachów większych niż 30° należy wielkość obciążenia śniegiem, obliczoną wedle 1,

zredukować, mnożąc ją przez spółczynnik δ, który wynosi:

dla 30° δ = 1
„ 40° δ = 0,5
„ 45° δ = 0.

Wartości pośrednie należy interpolować linjowo. Dla pochylenia ponad 45° obciążenia śniegiem można nie uwzględniać.

3. Przy obliczeniu należy uwzględnić możliwość tworzenia się worków śnieżnych we wgłębionych częściach dachu.

4. Należy uwzględnić możliwość całkowitego lub jednostronnego obciążenia śniegiem.

§ 7. Parcie wiatru.

1. Kierunek parcia wiatru przyjmować można wogóle poziomy.

2. Składową parcia wiatru prostopadłą do powierzchni dachu przyjąć należy w wielkości:

$n = w_0 \sin \alpha$, gdzie α jest kątem pochylenia dachu.

3. Wielkości w_0 przyjąć należy wedle następującej tablicy:

w miejscach zasłoniętych . . . . 50 kg/m²
„ „ odsłoniętych do 15 m. wysokości 100 „
„ „ „ ponad 30 m. „ 130 „

dla wysokości między 15 m. a 30 m. należy interpolować linjowo.

Przy wysokich budowlach wolno jednak dla ułatwienia przyjmować na całej wysokości parcie 130 kg/m².

4. W miejscach, narażonych na szczególnie silne wiatry (wybrzeże morskie, góry i t. d.), należy powyższe wartości zwiększyć o 50%.

5. Przy obliczaniu wiat (hal) otwartych należy uwzględnić parcie wiatru na dach i ściany od wewnątrz o wielkości 60 kg/m² prostopadle do powierzchni.

6. Przy obliczaniu kominów i t. p. budowli o kształcie okrągłym lub wielobocznym należy wielkości parcia wiatru, podane w ustępie 3, pomnożyć przez spółczynnik zmniejszający, który należy przyjąć dla

kominów okrągłych . . . μ = 0,67
„ ośmiobocznych μ = 0,71
„ kwadratowych μ = 1,00.

§ 8. Parcie ziemi i materjałów sypkich, oraz parcie wody.

1. Obliczanie parcia ziemi należy wykonać według ogólnie przyjętych zasad. O ile niema dokładnych danych co do właściwości materjału ziemnego, przyjąć należy dla ziemi:

MATERJAŁ	Kąt zesypu (tarcia)
Glina sucha	40°
„ mokra, nasycona wodą	20°
Piasek suchy	35°
„ mokry, nasycony wodą	25°
Tłuczeń	40°
Ziemia roślinna sucha	35°
„ „ mokra	30°
Żwir rzeczny	30°

2. Obliczając ciśnienie na ściany i dno zbiorników, należy przyjmować następujące wartości kątów zesypu, o ile niema dokładniejszych danych na podstawie bezpośrednich prób:

MATERJAŁ	Kąt zesypu (tarcia)
Cement	40°
Groch	20°
Owies	28°
Słód	22°
Sól	40°
Węgiel, koks	45°
Żyto, pszenica	25°

3. Obliczenie parcia wody należy wykonać wedle zasad hydrostatyki.

§ 9. Zmiany ciepłoty. Kurcz i pęcznienie materjałów.

Wpływ zmian ciepłoty oraz wpływ skurczu, względnie pęcznienie materjałów, uwzględniony został poniżej w poszczególnych rozdziałach.

II. KONSTRUKCJE DREWNIANE.

§ 10. Za rozpiętość teoretyczną belek drewnianych przyjąć należy odległość od środka do środka podpór, względnie dla belek, opartych bezpośrednio na murze rozpiętość równą 1,05 odległości podpór w świetle.

§ 11. 1. Statyczne obliczone naprężenia nie mogą przekraczać, dla drzewa suchego (do 15% wilgoci) następujących granic:

Naprężenie drzewa na	Naprężenie dopuszczalne w kg/cm² dla drzewa miękkiego	Naprężenie dopuszczalne w kg/cm² dla drzewa twardego
Ciągnienie	110	130
Zginanie	100	120
Ciśnienie równoległe do włókien .	80	100
„ prostopadłe „ „ .		
a) na całej szerokości belki .	15	35
b) na części „ „ .	25	50
Ścinanie równoległe do włókien .	15	25
„ prostopadłe „ „ .	30	40

Naprężenia na ciśnienie pod kątem ukośnym do włókien należy przyjmować dla kąta 30° między kierunkiem siły a kierunkiem włókien równe 60% naprężenia dopuszczalnego równolegle do włókien, zaś dla kąta 60° równe 30% tegoż naprężenia. Dla posrednich wartości należy interpolować linjowo.

2. Przy obliczaniu konstrukcji tymczasowych, budowanych na najwyżej trzyletni okres trwania, można dopuścić naprężenia o 20% wyższe od wyżej podanych.

3. W konstrukcjach będących naprzemian pod wodą i na powietrzu, należy naprężenia dopuszczalne zmniejszyć o 30%.

4. Trzpienie żelazne w połączeniach należy obliczać na ciśnienie na ściankę dziury i na zginanie, przyczem przy rozkładzie ciśnienia wynoszą momenty zginające:

$$M^1 = {}^1/_8\ Pa \qquad M^2 = {}^2/_{27}\ Pb$$

Przy przyjęciu jednostajnego rozkładu ciśnienia na ściankę dziury nie powinno ono przekraczać wartości: 100 kg/m² w belce głównej (środkowej), zaś 50 kg/m² w przykładkach. Odpowiednie wartości przy ciśnieniu prostopadłem do włókien wynoszą 30, wzgl. 15 kg/m².

5. Dźwigary złożone (zazębione, klinowe i klockowe) oblicza się, przyjmując zamiast momentu wy-

trzymałości całkowitego przekroju dźwigarów tylko część tegoż w procentach wedle nast. tablicy:

Ilość belek	Dźwigar zazębiony	Dźwigar klinowy	Dźwigar klockowy
2	80%	80%	70%
3	70%	70%	60%

6. Przy obliczeniu statycznem części narożnych na ściskanie należy uwzględnić możliwość wyboczenia przez wprowadzenie spółczynnika zmniejszającego (spółczynnika wyboczenia) zależnego od smukłości l/i, gdzie l jest długością wolną, zaś i najmniejszym promieniem bezwładności przekroju.

7. Dla słupów obciążonych (ściskanych) mimoosiowo lub narażonych oprócz obciążenia osiowego także na działanie sił zginających, należy wyznaczyć złożone naprężenia, wywołane obciążeniem i momentem zginającym.

8. Strzałka ugięcia belek drewnianych nie powinna przekraczać $^{1}/_{400}$ rozpiętości. Należy ją obliczać jedynie dla belek o rozpiętości większej niż 5 m.

9. Spółczynnik sprężystości przyjąć należy dla drzewa 110.000 kg/cm².

III KONSTRUKCJE ŻELAZNE.

§ 12. 1. W konstrukcjach budowlanych należy z reguły używać żelaza zlewnego. Żelazo powinno odpowiadać przepisom, dotyczącym żelaza budowlanego, jakie ustali Polski Komitet Normalizacyjny. Do czasu wydania tych przepisów obowiązują „Tymczasowe przepisy dotyczące żelaza budowlanego", wydane przez M. R. P. w r. 1920, a dołączone do niniejszych przepisów.

2. Żelaza spawanego używać wolno tylko za zezwoleniem władzy budowlanej.

3. Na słupy i części konstrukcji ściskane, można używać żeliwa (żelaza lanego) o wytrzymałości najmniej 1200 kg/m² na rozciąganie, a 5000 kg/m² na ściskanie.

§ 13. Za rozpiętość belek wolno leżących i belek ciągłych przyjąć należy odległość od środka do środka podpór. Dla belek, leżących bezpośrednio na murze lub ciosie podporowym przyjąć należy rozpiętość równą 1,05 odległości podpór w świetle.

§ 14. 1. Naprężenia w żelazie zlewnem nie powinny przekraczać granic, zakreślonych następującem zestawieniem:

Rodzaj naprężenia	Naprężenie dopuszczalne w kg/cm²
Ciągnienie	1200
Ciśnienie	1200
Zginanie	1200
Ścinanie z wyjątkiem nitów i śrub . .	800
Ścinanie nitów i śrub dopasowanych .	900
Ciśnienie na ściankę dziury w nitach .	2000
Ścinanie śrub zwykłych	750
Ciśnienie na ściankę dziury w śrubach	1600

2. Naprężenia dopuszczalne dla stali budowlanej podnosi się wobec cyfr podanych dla żelaza zlewnego pod 1. w tym samym stosunku, co granice plastyczności, stwierdzone dla danej stali wobec granicy plastyczności żelaza zlewnego, którą należy przyjąć 2400 kg/m².

Odpowiednie orzeczenie winno być wydane przez jedną z politechnik polskich lub innych zakładów dla badania materjałów budowlanych, uznany przez M. R. P.

3. W razie uwzględnienia wszystkich najniekorzystniejszych wpływów przy zupełnie ścisłem obliczeniu, można powyższe normy naprężeń, za zezwoleniem władzy budowlanej, zwiększyć o 200 kg/cm², naprężenia na ścinanie jednak tylko o 100 kg/cm².

4. Żelazo spawane, jakiego wolno używać tylko wyjątkowo, otrzymać może naprężenia o 10% niższe od dopuszalnych dla żelaza zlewnego.

4. Żeliwo otrzymać może naprężenia: na ciśnienie w słupach 800 kg/cm², na ciśnienie w łożyskach 1000 kg/cm², na ciśnienie i na ścinanie 300 kg/cm² na zginanie 350 kg/cm².

7. Największe naprężenie w kotwach może wynosić 1000 kg/cm².

8. Słupy wolno stojące, jakoteż części kraty dźwigarów, pracujące na ściskanie, należy obliczać na wyboczenie wzorami Tetmajera i Jasińskiego przy pomocy tablic, podających spółczynnik wyboczenia dla różnych wartości 1/i, przyjmując długość wolną 1 wedle następującej tablicy:

Wolno stojące słupy o wszechstronnem usztywnieniu końców	0,8 L
Słupy żeliwne	L
Pręty przynitowane do blach węzłowych	0,8 L — L
„ „ skrzyżowane w połowie długości, dla wyboczenia w płaszczyźnie kraty	0,5 L
Pręty przynitowane skrzyżowane w połowie długości, dla wyboczenia prostopadłe do płaszczyzny kraty	0,67 L
Części pasów w płaszczyźnie prostopadłej do kraty dla pasów stężonych . .	L

We wzorach powyższych L jest długością teoretyczną pręta.

9. Pręty ściskane o przekroju złożonym z kilku części powinny być w ciągu swej długości spojone łącznikami w ten sposób, aby pewność przeciw wyboczeniu każdej części z osobna między łącznikami była conajmniej dwukrotnie większa od pewności na wyboczenie całego słupa na całkowitej długości, (o ile obliczenie nie zostanie przeprowadzone w sposób ściślejszy).

10. Przy obliczaniu słupów i prętów sciskanych należy przy obliczaniu promienia bezwładności nie potrącać dziur na nity; natomiast przy obliczaniu przekroju użytecznego należy odjąć ich powierzchnię.

(Dokończenie nastąpi).

S. S.-N.

Ruch na drogach bitych w Polsce.

Nakładem Stowarzyszenia Członków Polskich Kongresów Drogowych wydana została praca J. B. Cwikła „o ruchu na drogach bitych, grubości nawierzchni i obliczeniach zużycia tłucznia", jednocześnie Ministerstwo Robót publicznych (Departament Drogowy) wydało w formie barwnych wykresów „wyniki pomiarów ruchu i grubości nawierzchni na drogach państwowych przeprowadzonych na terenie wszystkich Województw Rzeczypospolitej w r. 1926. Prace te zawierają nadzwyczaj cenny materjał statystyczny dotyczący ruchu, grubości nawierzchni i potrzebnej ilości materjału kamiennego na naszych drogach i znakomicie ułatwiają prace inżynierom drogowym. Statystyka ruchu jest „wskaznikiem sposobów otrzymania drogi, udoskonalenia jej stanu, oraz oznaczenia wielkości potrzebnych środków finansowych", a ponadto daje możność „przygotowania zawczasu tych środków i warunków, które będą niezbędne w najbliższej przyszłości".

Pierwsze pomiary ruchu kołowego na drogaah państwowych w Polsce były przeprowadzane w r. 1926. Zapisy przeprowadzali obserwatorzy drożnicy pod kontrolą inżynierów drogowych w ten sposób, że pierwszy zapis rozpoczęto dn. 2 1 1926 r. o godz. 6 rano i prowadzono go bez przerwy do godz. 6 wieczór, a następnie ponownie rozpoczęto zapisy o godz. 6 wieczór dn. 3-I i zakończona go o godz. 7 rano dn. 4-I. Następnie z zapisów dziennego i nocnego sporządzono 24-ro godzinny okres pomiarowy, a w ciągu roku wykonano 14 takich okresów w przerwach po 26 dni pomiędzy jednym a drugim okresem. Pomiary ruchu dokonano na 2100 odcinkach drożniczych o przeciętnej odległości 6.1 klm. jednocześnie w całej Polsce, a ogółem poddano obserwacyj i pomiarom 12839 klm. dróg państwowych bitych, przyczem każdy obserwator dokonywał zapisu przejeżdżających pojazdów przez okres 24 godzinny na jednym końcu odcinka a przez następny okres (dobę) na drugim końcu powierzonego mu odcinka. Z przeprowadzonych obserwacyj obliczono średnie przypadające w roku na jedną dobę jednostek ruchu różnych pojazdów, które następnie przerachowano na średnie obciążenia na dobę w tonnach z uwzględnieniem wagi i ładowności różnych typów pojazdów konnych w różnych częściach kraju. Na wykresach opracowanych przez Ministerstwo Robót Publicznych dla każdej drogi państwowej oddzielnie podano obciążenia w tonach w formie łamanej linji wzdłuż dróg z podziałem na obciążenia spowodowane przez pojazdy konne (kolorem żółtym) i przez pojazdy mechaniczne (kolorem czerwonym) w Województwie Wileńskim wobec małej ilości dróg bitych państwowych pomiary były przeprowadzane tylko na 19 punktach obserwacyjnych, przyczem przeciętna długość obserwowanych odcinków wynosiła 7,9 klm. Najwięcej punktów obserwowanych było w Województwie Warszawskim 247. Z przeprowadzonych obliczeń okazało się że największy w Polsce ruch kołowy zauważono, w roku 1926 w Wojew. Kieleckiem na drodze państw. Nowy Bieruń—Częstochowa, gdzie przeciętnie na dobę notowano 105 jednostek mechanicznych (samoch.) i na drodze Częstochowa—Wieluń gdzie notowano 1195 jednostek konnych. Największą pracą odznaczyły się drogi w Województwie Łódzkiem, gdzie w roku 1926 przypadało 582 tonny na 1 klm. drogi średnio na dobę, co stanowi 10,2% w stosunku ogólnego obciążenia dróg bitych całej Polski, najsłabsze obciążenia przypadało na drogi Województwa Nowogródzkiego=212 tonn na 1 klm. na dobę (3,7%), średnie obciążenie dróg państwowych w Polsce wynosi 373 tonn na 1 klm. na dobę. W Województwie Wileńskiem obciążenie dróg bitych państwowych wynosiło 467 tonn na 1 klm na dobę i w ogólnem zestawieniu 16 województw zajmuje 5-te miejsce po Województwie Łódzkiem (582 t/n.), Wołyńskiem (548 t/n.), Kieleckiem (527 t/n,) i Lwowskiem (470 t/n.). Takie obciążenie dróg bitych w Województwie Wileńskiem tłómaczy się tem, że prawie wszystkie drogi bite państwowe, na których dokonywano pomiarów, znajdują się przeważnie w okolicy Wilna. Obliczenia obciążenia dróg dają możność ustalenia ilości potrzebnego materjału kamiennego dla renowacji (odnowy) i konserwacji nawierzchni. Tak naprzykład przy obciążeniu nawierzchni drogi bitej średnio rocznie 200 tonn na 1 klm. normy z praktyki podają, że odnowienie powinno nastąpić w 11 roku utrzymania, przy obciążeniu 600 tonn — w 6-ym roku i t. d. Ponadto, mając na względzie, że dla pełnej odnowy nawierzchni z tłucznia granitu polnego potrzeba 450 mtr.³ materjału kamiennego na 1 klm drogi, to łatwo obliczyć ile kamienia potrzeba obecnie dla poszczególnych odcinków dróg. Okres odnowy dla dróg państwowych Województwa Wileńskiego wypada w/g ruchu z r. 1926 ośmioletni Z ogólnych zestawień wynika, że normalne ilości materjału kamiennego dla dróg państwowych w całej Rzeczypospolitej wynoszą rocznie dla odnowy 686200 mtr.³, na drobne naprawy 485900 mtr.³, a razem 1172100 mtr.³, natomiast w roku 1926 użyto tylko 730000 mtr.³, t. j. niedobór na niekorzyść dróg wynosił 442160 mtr.³ kamienia, nic też dziwnego, że stale mamy utyskiwania na zły stan nawierzchni naszych dróg bitych. Z przytoczonych obliczeń wynika, że budżet dróg państwowych w pozycji na materjały kamienne musi być zwiększony o 7 500.000 zł. licząc średnio dla Polski 1 mtr.³ 17 zł. Pomiary grubości nawierzchni przy jednoczesnym pomiarze średniej szerokości tej nawierzchni dały możność określić grubość warstwy brakującej do uzupełnienia istniejącej nawierzchni do pełnych 20 c/m. na każdym odcinku drogi, całkowitą objętość przy grubości 20 c/m., objętość warstwy istniejącej nawierzchni w/g pomiarów z roku 1926, oraz objętość uzupełnienia do 20 c/m. grub. istniejącej nawierzchni. Ogólne zestawienia obliczeń wykazały, że do uzupełnienia grubości dróg bitych w Polsce potrzeba 5.344.600 mtr.³ kamienia, t. j. że taka ilość kamienia jest potrzebna dla zabezpieczenia i nadania polskim drogom bitym trwałości, której wymagają warunki techniczne budowy dróg. Ponadto obliczenia wykazują, że powierzchnia nawierzchni dróg bitych państwowych w Polsce zajmuje obszar 6183 hektary, średnia szerokość nawierzchni tychże dróg wynosi [illegible] = 4,85 mtr., średnia grubość istniejącej nawierzchni z tłucznia szos państwowych rowna się 11,35 c/m., a średnia grubość potrzebna do uzupełnienia warstwy do 20 c/m. wynosi 8,65 c/m., czyli pogróbienie stanowi 43,25% pełnej warstwy, a tem samem ilość potrzebnego materjału kamiennego, względnie tłucznia wynosi 43,25% całkowitej objętości nawierzchni o grubości 20 c/m. Długość dróg z nawierzchnią z tłucznia na podłożu kamiennym stanowi 35% całkowitej długości dróg nawierzchni bitej (z podłożem i bez podłoża). Długość dróg brukowanych (nie licząc odcinków dróg państwowych w miastach) stanowi 3% wszystkich dróg państwowych.

Towarzystwo Kursów Technicznych

przy Państwowej Szkole Technicznej w Wilnie

Nie tak dawno powstałe po myśli grona inżynierów Towarzystwo Kursów Technicznych zakreśla co raz to szersze granice swej działalności. W roku ubiegłym uruchomiono Kursy dozorców i majstrów meljoracyjnych, w roku bieżącym zaś otworzono Kursy dozorców drogowych, pomocników mierniczych i pomocników techników przemysłu chemicznego. Projektuje się założenie Kursów obróbki metali. Pierwsza edycja dozorców meljoracyjnych w ilości około 20 znalazła zatrudnienie w odpowiednich urzędach i wywiązuje się z powierzonych zadań dobrze.

Cel kursów — przygotowanie niższego personelu technicznego nie w zupełności podziela redakcja, która jest tego zdania że kursy te powinny jedynie dokształcać zawodowców, nie tworząc zastępów osobników o wiadomościach pobieżnych, lecz przyjmowanych przez urzędy i instytucje na stanowiska techników, przeznaczonych dla w zupełności przygotowanych absolwentów Szkół Technicznych. Wglądnąć w ten fakt powinne odpowiednie władze.

W każdym razie wątpliwości nie podlega ogromny i ogromnej powagi wysiłek pracy Zarządu T. K. T. z prof. Kraszewskim, Dyrektorem M. Świdzińskim i inż. J. Kiewliczem na czele, jak zarówno nie możemy pominąć pracy pierwszego kierownika kursów dozorców meljoracyjnych p. inż. J. Cywińskiego, umiejętnie prowadzącego kursy.

Wykłady prowadzone są przez p. p. nauczycieli P. S. T. Frekwencja na kursy b. znczna.

Inż. Grzegorz Merson.

O kuracji roślinnej za pomocą ziół D-ra Wojnowskiego.

Niewątpliwa niedoskonałość naszej medecyny oraz pragnienie człowieka za jakąbądź cenę przywrócić utracone zdrowie, fakt istnienia w naszej medycynie wielu zagadek i wielu pytań, na które odpowiadać dziś nauka jeszcze nie jest w stanie z jednej strony, a z drugiej bezwzględne istnienie w życiu naszem zjawisk niezrozumiałych, nadzmysłowych — otóż to są przyczyny rozpowszechnienia lecznictwa ziołami.

Prawdopodobnie nauka znalazła w ziołach leczniczych siłę i też posiadła już czarodziejskie własności tych ziół, jednakże nie podlega wątpliwości że nie każdy lekarz jest w posiadaniu wiedzy w rozległych dziedzinach nauki lekarskiej, jak zarówno nie posiada tej tak potrzebnej w tym właśnie zawodzie uczciwości, która mogła by zmusić go do przyznania za sobą faktu — braku wystarczającej wiedzy, aby sądzić z pewnością siebie o los człowieka.

Nie jest moim zamiarem występować w charakterze krytyka medecyny-nauki, która robi i zrobiła szalone postępy, nie jest zamiarem moim potępiać wiary tych kto skuteczność kuracji normalnej wypróbował na sobie, lecz nie mogę nie podkreślić faktu skuteczności kuracji ziołami D-ra Wojnowskiego w wypadkach kiedy medycyna nasza okazywała się absolutnie bezsilną.

Kiedy wielokrotnie poddawałem się kuracji i badaniom lekarzy naszych, wielokrotnie spotykałem się z beznadziejnem kiwaniem głową z kategorycznem oświadczeniem, że współczesna medycyna nie zna środków dla uleczenia mojej choroby, kiedy nawet niektórzy profesorowie-specjaliści orzekli, że pozostaje mi jeszcze 5—6 miesięcy do grobu, w rozpaczy zwróciłem się do ziół D-ra Wojnowskiego.

Otóż jako skazaniec przed dwoma laty zacząłem je używać i narazie żyję.

Bądź co bądź jednakże prolągata którą uzyskałem dzięki kuracji według systemu D-ra Wojnowskiego jest dość znaczną i dla tych innych, komu odebraną będzie nadzieja na korzystanie z rozkoszy żywota ludzkiego.

Obecnie nowe lekkie zaburzenia w stanie zdrowia sprowadziły mię ponownie do lekarzy, którzy orzekli iż środków na wyleczenie stwierdzonej u mnie choroby słoniowej niema. Jednakże zamiast zawrócić do biura pogrzebowego, uzyskałem porady zażyć zioła D-ra Wojnowskiego i znów doprowadziłem organizm swój do stanu zezwalającego mi na pracę wytężoną jaką jest praca inżyniera i pedagoga.

Piszę to pod wrażeniem ostrej krytyki, której poddano w prasie kurację roślinną, piszę jednakże mając na uwadze jedynie zioła D-ra Wojnowskiego, dzięki których znaczna ilość moich osobistych znajomych i przyjaciół uzyskała bądź po części, bądź całkowicie zdrowie w wypadkach kiedy medycyna nasza odmówiła pomocy.

Składając p. D-wi Wojnowskiem swoje szczere podziękowanie za pomoc nie mogę nie zwrócić się do szanownych czytelników z propozycją:

„Gdy ci odmowią pomocy lekarze, sprobuj jeszcze jeden ostatni środek zioła D-ra Wojnowskiego po jego osobistej poradzie".

Redakcja czasopisma zwraca się do instytucji państwowych, komunalnych i prywatnych Wileńszczyzny o podawanie informacji w sprawach dotyczących rozwoju i stanu gospodarczo-technicznego w powiatach celem umieszczania ich w czasopismie w organizującym się dziale kroniki gospodarczo-technicznej.

Informowanie społeczeństwa o stanie i potrzebach kresów wschodnich uważa redakcja za pożądane i spodziewa się, iż wiadomości tych nie zabraknie.

Termin przesyłania 1—10 każdego miesiąca.

RÓŻNE WIADOMOŚCI.

SAMOCHODY.

Ilość wszystkich samochodów, na świecie będących w użyciu wynosi 29.700.000 sztuk, a ponieważ na całym świecie jest 1.900.000.000 mieszkańców, przeto jeden samochód wypada na 64 osoby. (Czas. Techn. Nr. 20 1928).

Czas reakcji przy hamowaniu samochodów. Przeciąg czasu pomiędzy zaobserwowaniem konieczności akcji, a użyciem hamulców, t. j. tak zwany czas reakcji, ma doniosłe znaczenie dla bezpieczeństwa ruchu samochodowego. Przy nowoczesnej konstrukcji samochodów, a w szczególności systemie hamulców, gwarancja bezpieczeństwa jest zupełna o ile kierowca orjentuje się szybko i mięśnie jego odpowiadają natychmiast. Jeżeli zaś kierowca zawaha się, chociażby na ułamek sekundy i wobec tego spóźni się w użyciu hamólców, wówczas brak szybkiej decyzji może spowodować mniejszy lub większy wypadek. Ostatnio w Stanach Zjednoczonych Am. Półn były przeprowadzane próby w celu określenia czasu reakeji przez d-ra Moss'a w następujący sposób: do automobilu jadącego z pewną określoną szybkością, przymocowano dwa rewolwery. Strzał z pierwszego rewolweru był sygnałem natychmiastowego zahamowania wozu, drugi zaś strzał następywał, z chwilą kiedy kierowca nacisnął pedał hamulców. Obydwa rewolwery były umieszczone w ten sposób, że kule pozostawiały ślady na jezdni. Na podstawie czasu pomiędzy jednym strzałem, a drugim, szybkości samochodu oraz odległości pomiędzy śladami pozostawionemi przez kule na jezdni, określał się czas reakcji kierowcy. Dr. Moss użył dla swego eksperymentu 50 studentów, 12 kierowców taksówek i 12 kierowców z taboru samochodowego armji ameryk. Próby odbywały się przy różnych szybkościach, przyczem najkrótszy czas reakcji wynosił 0,31 sek., a najdłuższy 1,02 sek., a przeciętnie więcej niż 0,5 sek. jednak Dr. Moss przypuszcza, że istnieje dużo kierowców, których czas reakcji dochodzi do 1,5 sek., a nawet i do 2 sek. Z tego wynika, że jeżeli kierowca jedzie z szybkością 30 mil (48 klm.) na godzinę i czas jego reakcji wynosi 0,5 sek. to zacznie on hamować dopiero po przejechaniu 22 stóp (6,6 mtr). Natomiast kierowca z powolnym czasem reakcji naprzykł. 1,5 sek. przy tej samej szybkości zdąży przejechać 66 stóp (20 mtr.) zanim zacznie hamować. Czas reakcji kierowców taksówek wynosił przeciętnie 0,41 sek. a ponieważ większość z nich siedzi przy kierownicy 8—14 godzin dziennie, przeto Dr. Moss utrzymuje, że praktyka i doświadczenie odegrywają dużą rolę i że jeżeli poszczególni Kierowcy potrafią skrócić swój czas reakcji w przeciągu 2-ch lat z 0,75 do 0.56 sek. to bezpieczeństwo na drogach publicznych znacznie wzrośnie. (Czas. Techn. Nr. 20 1928).

S. S. N.

PRZEGLĄD FIRM.

Firma „Wilżelbet" w Wilnie.

Brak specyalnie zajmujących się wykonaniem żelazobetonowych konstrukcji budowlanych firm wywołał organizację i założenie w październiku r. b. firmy „Wilżebet" w skład której wchodzą. Inżynier Grzegorz Merson, Wacław Syrtowtt architekt, inż. justyn Cywiński i Dyrektor Handlowo-Administracyjny p. J. Platakis. Tryb obecnie wykonywanych przez firmę robót budowy dwóch garaży samochodowych o wymiarach 42 × 18 mt. każdy, staranność i uczciwość wykonania przy minimalnych kosztach, oraz ogólna sprawność firmy — zapowiadają rozwinięcie się tej placówki i skoncentrowanie w rękach firmy znacznej ilości robót budowlanych w przyszłym już sezonie. Firma nosi się z zamiarem w krótkim czasie wprowadzić wszelkie udoskonalenia w sposobach budowy żelbetowych konstrukcji, co bezwzględnie znacznie obniży koszta budowy. Firma podejmuje się zarówno wykonania budowli jak i wykonania projektów, statycznych obliczeń i kalkulacji oraz porad technicznych w zakresie budownictwa Lądowo-wodnego.

Biuro Techniczno-Handlowe G. Piotrowski w Wilnie ul. Trocka Nr. 11. m. 9.

Firma G. Piotrowski założoną została w Wilnie w r. 1904 i jako zajmująca się od samego zaczątku swego istnienia dostawami materjałów budowlanych z zakresu głównie t. zw. ceramiki budowlannej, oraz wykonywaniem niektórych specjalnych robót w powyższym zakresie, obchodzić będzie w r. przyszłym ćwierćwiekowy jubileusz swego istnienia.

Reprezentując przez cały czas swej pracy techniczno-handlowej wyłącznie prawie firmy przemysłowe polskie, których wyroby wprowadziła i rozpowszechniła na rynku tutejszym, przyczyniła się w dość poważnym stopniu do rozwoju w Wilnie i na kresach tutejszych polskiego handlu, jak niemniej i polskości, dzięki wieloletniej pracy ideowej właściciela tejże p. G. Piotrowskiego na polu społeczno-narodowem.

Wznowioną w r. 1922 po przerwie kilkoletniej podczas wojny pracę zawodową kontynuuje dalej w znacznie rozszerzonym zakresie, obejmującym dziś wszelkie prawie materjały budowlane, częściowo techniczne oraz chemiczne, z budownictwem związek mające i reprezentując szereg najpoważniejszych przedsiębiorstw przemysłowych polskich.

Jedną z wybitnych cech firmy G. Piotrowski jest zrozumienie potrzeby dania ludności zniszczonego działaniami wojennemi naszego kraju, szczególnie kresów tutejszych, możności jaknajtańszego i zarazem najpraktyczniejszego sposobu odbudowania się nie drogą stosowania najtańszych, tradycyjnie uświęconych lecz mało wartościowych materjałów lub tandentnej, więc kosztownej robocizny, lecz nowych materjałów budulcowych, od wielu lat zagranicą z najlepszym rezultatem stosowanych, a u nas już wyrabianych, w cenie zaś konkurujących z cegłą i drzewem, wyłącznie u nas używanymi.

Praca ta, z uwagi na zakorzeniony u nas głęboko konserwatyzm i zasadniczą nieufność do wszystkiego, co nowe, bez względu na wieloletnie doświadczenie zagranicy, jako bezporównania bardziej od nas praktycznej i pod względem techniki przodem idącej, jest b. trudną i niewdzięczną, wytrwałość jednak i wiara osobista w dobroć i korzyść wprowadzanych artykułów, musi w końcu trudności pokonać i wydać rezultaty pomyślne, jak już osiągnęła firma z szeregiem innych wprowadzonych tu i utrwalonych artykułów.

W ostatnich nie czasach, lecz miesiącach, zaczęły się za inicjatywą właśnie firmy G. Piotrowski, pojawiać różne „nowe" materjały budulcowe, nie posiadające jednak za sobą, oprócz reklamy, żadnego o dłuższym okresie czasu wypróbowania i na tej zasadzie gwarancji dobroci i praktyczności, gdy materjały propagowane przez firmę G. Piotrowski są od lat bl. 12 i 20 już w szerokiem użyciu na całym świecie i znalazły zastosowanie przy budowie dziesiątków tysięcy budowli wszelkich rodzajów — mieszkalnych, gospodarczych, fabrycznych, parterowych, jedno i wielopiętrowych.

Dzięki wieloletniej pracy w zakresie wyżej wymienionym właściciela firmy i bogatemu doświadczeniu praktycznemu tegoż, służyć może firma często nawet fachowcom ze sfer budowlanych poradą, stosowaniu tych lub innych, najwygodniejszych z punktu widzenia wartości technicznych, jak i wygód materjalnych artykułów, jako znająca dokładnie wszystkie istniejące na rynku materjały i wartość tychże.

W interesie zatem tych wszystkich, którzy cośkolwiek z budową mają do czynienia, jest zaznajomienie się bliżej z firmą, zwiedzenie stałej bogatej wystawy prób i wzorów, mieszczącej się w biurze firmy i poznanie bliżej tych materjałów, dzięki którym istnieje możność znacznie taniej i praktycznie budować, niż się to dotąd u nas praktykuje.

Oprócz dwóch złotych medali, otrzymanych przed wojną w r. 1907 na wystawie przem.-roln. w Poniewieżu oraz w r. 1909 — „Urządzeń Mieszkań w Wilnie, przyznano podczas ostatnich Targów Północnych siedmiu reprezentowanym przez firmę fabrykom polskim siedem wyższych odznaczeń (1 wielki medal złoty, 4 medale złote i dwa wielkie medale srebrne).

Obok materjałów i artykułów powszechnie u nas znanych, jak cegła, dachówki, płytki podłogowe i ścienne, szkło okienne i dachowe, rury kamionkowe, wapno, gips, kolorowe tynki, „szlachetne", posadzki dębowe, iluminatory, klinkier brukowy, płyty trzcinowe izolacyjne i maty do tynków, preparaty od wilgoci i rdzy etc etc., tudzież przedstawicielstw aparatów do zmiękczania, odżelaziania i oczyszczania wody „Ekonomja", kompletnych istalacji piekarń mechanicznych „Silesia", pomp i instalacji wodociągów „Vogla", udoskonalonych rusztów ruchomych do kotłów parowych, urządzeń transportowych i dźwigarowych etc. Koetza w Mikołowie na Śląsku wprowadza firma obecnie bezkonkurencyjny co do wartości technicznych budulec „Heraklith", maszyny do mechanicznego wyrobu pustaków betonowych, znacznie przewyższających najlepszą cegłę „Rosacometta" i zalecone przez szereg ministerstw w całem Państwie piece opancerzone syst. Karola Szrajbera w Warszawie, jako wynalazek i wytwór polski, tańszy i lepszy od pieców z kafli zwykłych glinianych, nadto nową dachówkę „Everitas", jako tańszą i ulepszoną eternitową.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli

z dnia 16 lutego 1928 r.

(Dokończenie).

Art. 364. Do kierowania robotami budowlanemi, z wyjątkiem robót, dotyczących budynków zabytkowych, pomników, budynków użyteczności publicznej o charakterze monumentalnym, budynków o skomplikowanej konstrukcji żelaznej i żelazobetonowej, z zastosowaniem belek ciągłych, łukowych, układów ramowych, tudzież budynków, przy których zastosowane są złożone sklepienia o większej rozpiętości, są uprawnione:

1) osoby, które: a) posiadają średnie wykształcenie w zawodzie budowlanym zakończone przepisami egzaminami, nabyte w jednej ze średnich państwowych szkół budowlanych lub w oddziale budowlanym jednej z prywatnych szkół budowlanych, uznanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych za równorzędne z państwowemi szkołami średniemi tego typu, b) mają dostateczną, co najmniej sześcioletnią, praktykę przy robotach budowlanych w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez odnośny urząd lub przez osoby, uprawnione do kierowania robotami, tudzież c) złożą egzamin, określony w punkcie c) artykułu 361;

2) osoby, które: a) ukończyły 4 klasy szkoły średniej, b) mają dostateczną, co najmniej dwunastoletnią praktykę przy robotach budowlanych w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną zgodnie z punktem 1 lit. b) niniejszego artykułu, c) złożą egzamin w zakresie średnich państwowych szkół budowlanych z przedmiotów, które zostaną określone przez Ministra Robót Publicznych w drodze rozporządzenia.

Osoby, wymienione w tym artykule, otrzymują razem z odnośnemi uprawnieniami tytuł budowniczego.

Osoby te uprawnione są do sporządzania projektów (planów) robót budowlanych, do kierowania któremi są one uprawnione, z wyjątkiem planów robót budowlanych w miastach: Warszawie, Bydgoszczy, Częstochowie, Grudziądzu, Krakowie, Lublinie, Lwowie, Łodzi, Poznaniu, Toruniu i Wilnie.

Art. 365. Minister Przemysłu i Handlu może upoważnić osoby, nie posiadające dyplomów inżyniera górniczego, a posiadające kwalifikacje do zajmowania stanowisk sztygarów, — do kierowania w zakresie, przewidzianym w artykule 363, robotami przy budowie, przebudowie i zmianach budynków, podpadających pod postanowienia artykułu 348.

Art. 366. Uprawnień do kierowania robotami budowlanemi, przewidzianych w artykułach 361 — 365, nie mogą otrzymać osoby, które:

a) nie władają językiem polskim w słowie i piśmie,

b) były sądownie karane za czyny, wynikające z chęci zysku, lub

c) utraciły prawo kierowania robotami budowlanemi na mocy obowiązujących ustaw.

Cudzoziemcom uprawnienia, przewidziane w artykułach 361 — 365, mogą być udzielone tylko w wypadkach, gdy w państwie, którego są obywatelami, obywatele polscy — w zakresie tych uprawnień — traktowani są narówni z obywatelami tego państwa.

Dyplomy uczelni zagranicznych, o których mowa w artykułach 361, 362 i 363, powinny być nostryfikowane w Państwie Polskiem.

Art. 367. Uprawnień wymienionych w art. art. 361, 362 363 i 364, odbywa się w Ministerstwie Robót Publicznych.

Art. 368. Egzamin przewidziany w artykułach 361, 362, 363 i 364 odbywa się w Ministerswie Robót Publicznych.

Minister Robót Publicznych może upoważnić wojewodę do przeprowadzenia egzaminu, wymienionego w ustępie pierwszym.

Egzamin powyższy można składać tylko po ukończeniu studjów i po upływie przepisanej praktyki przy robotach budowlanych.

Szczegółowe postanowienia co do sposobu przeprowadzenia i terminów egzaminu, wysokości taksy egzaminacyjnej, składu komisji egzaminacyjnej, okresów, po upływie których można ponawiać egzamin, zostaną wydane przez Ministra Robót Publicznych w drodze rozporządzenia.

Art. 369. Osoby, które uzyskały prawo kierowania robotami budowlanemi przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, zachowują nadal w dotychczasowych granicach zarówno to prawo, jak i prawo sporządzania projektów (planów) robót budowlanych.

Art. 370. W miejscowościach, w których jest brak osób uprawnionych do kierowania robotami budowlanemi, bądź do sporządzania projektów (planów) tych robót, państwowe władze administracyjne mogą wydawać uprawnienia, określone w artykule 364, absolwentom szkół majstrów budowlanych po uzyskaniu przez nich tytułu „majstra" oraz majstrom murarskim i ciesielskim, a w braku tych i innym osobom, nie posiadających wymaganych dla kierowników robót kwalifikacyj, po stwierdzeniu, że osoby, ubiegające się o te uprawnienia, posiadają odpowiednią praktykę i umiejętność i po złożeniu przez nie przepisanego w artykule 361 punkcie c) egzaminu.

Zasady i tryb wydawania uprawnień w myśl niniejszego artykułu zostaną ustalone w drodze rozporządzenia przez Ministra Robót Publicznych.

Art. 371. W wypadkach wyjątkowych, w okresie lat 10 od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, Minister Robót Publicznych może wydawać uprawnienia, określone artykułami 361, 362, 363 i 364 osobom, które nie posiadają kwalifikacyj, wymaganych w myśl przytoczonych artykułów, a które wykażą się praktyką i umiejętnością oraz złożą egzamin, przepisany w punkcie c) artykułu 361.

Rozdział 2.

Wykonywanie budowy i zachowanie warunków bezpieczeństwa

Art. 372. Rusztowania, potrzebne dla wykonywania budowy, powinny być tak urządzone, żeby nie narażały na niebezpieczeństwo życia i zdrowia osób, pracujących przy budowie lub mających dostęp do niej, bądź osób, które mogą znajdować się w pobliżu budowy, oraz nie tamowały ruchu na przyległej ulicy lub drodze.

Art. 373. Wykopy, doły i wszelkie urządzenia przy budowie, które ze względu na ich charakter albo na rodzaj wykonywanych robót mogą narazić na niebezpieczeństwo życie lub zdrowie ludzkie, powinny być w sposób należyty zabezpieczone lub zaopatrzone w zrozumiałe dla wszystkich znaki ostrzegawcze,

Art. 374. Zabrania się wykonywania robót murarskich i betoniarskich w czasie mrozów poniżej 5 stopni C., o ile przy wspomnianych robotach nie są zastosowane środki, przy których użyciu zaprawa murarska i beton nie tracą wskutek mrozu własności spajania.

Art. 375. Minister Robót Publicznych jest upoważniony do wydawania w drodze rozporządzeń.

a) przepisów o materjałach zastępczych, używanych przy budowie,

b) przepisów o granicach wytrzymałości materjałów i konstrukcji budowlanych,

c) przepisów o budowie i utrzymywaniu osobowych i ciężarowych dźwigów, ogrzewania centralnego, piorunochronów i t. p. urządzeń, o ile do wydawania przepisów o tych lub innych urządzeniach nie są upoważnione w myśl obowiązujących ustaw inne władze.

Art. 376. Minister Robót Publicznych jest upoważniony do wydawania w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych szczegółowych przepisów, zapewniających bezpieczeństwo osobom, mającym dostęp do budowy, bądź znajdującym się w jej pobliżu.

Ministrowie: Robót Publicznych, Spraw Wewnętrznych oraz Pracy i Opieki Społecznej wydadzą łącznie w drodze rozporządzeń przepisy, zapewniające bezpieczeństwo i higieniczne warunki pracy osobom zatrudnionym przy budowie, oraz przepisy o używanych przy budowie dźwigach i maszynach.

Rozdział 3.

Utrzymywanie budynków.

Art. 377. Właściciele budynków lub osoby w ich imieniu działające, obowiązani są utrzymywać budynki w stanie dobrym, czysto i porządnie i nie powinni dopuszczać, aby budynki wskutek zaniedbania zagrażały bezpieczeństwu osobistemu lub publicznemu, oddziaływały szkodliwie na zdrowie mieszkańców lub szpeciły ulice i place publiczne.

TYTUŁ VIII.

Nadzór nad wykonywaniem robót i utrzymaniem budynków

Art. 378. Władze, powołane do wykonywania nadzoru policyjno-budowlanego, powinny czuwać nad tem, aby roboty budowlane, były wykonywane zgodnie z obowiązującemi przepisami tudzież z ogólnie uznanemi zasadami sztuki budowlanej, i by przy wykonywaniu tych robót nie było narażone na niebezpieczeństwo życie i zdrowie ludzkie.

Art 379. Właściwe władze, niezależnie od prawa pociągnięcia winnych do odpowiedzialności, mają prawo wstrzymać roboty budowlane, o ile te roboty:

a) są prowadzone bez uzyskania przepisanego pozwolenia,

b) są prowadzone ze zmianami, nieprzewidzianemi w udzielonem pozwoleniu, a polegającemi na wykonaniu robót, wymagających uzyskania pozwolenia w drodze zatwierdzenia projektu w myśl art. 333, lub

c) są prowadzone w sposób, mogący spowodować niebezpieczeństwo dla życia albo zdrowia ludzkiego.

O ile roboty zostały wstrzymane w myśl punktów a) lub b) ustępu pierwszego, dalsze ich wykonywanie uzależnione jest od uzyskania pozwolenia właściwej władzy. W wypadku wstrzymania robót w myśl punktu c) tegoż ustępu władza określa warunki, od których dalsze wykonywanie robót jest uzależnione.

Art. 380. W wypadkach uchybień w utrzymywaniu budynków, zarówno istniejących, jak i nowowznoszonych, właściwe władze są upoważnione:

a) zawezwać właściciela do dokonania robót, mających na celu doprowadzenia budynku do stanu należytego, o ile zaś bezpieczeństwo publiczne nie może być zapewnione w drodze przeróbek lub użycia środków zapobiegawczych — do rozebrania budynku w całości lub w części,

b) przedsięwziąć kosztem właściciela wszelkie środki zapobiegawcze, jak opróżnienie, ogrodzenie lub uniedostępnienie budynku albo jego części, gdy zachodzi potrzeba niezwłocznego przedsięwzięcia środków, mających na celu usunięcie niebezpieczeństwa, zagrażającego, życiu lub zdrowiu ludzkiemu.

W wypadkach niezastosowania się właściciela do zarządzenia władzy, wydanego w myśl ustępu pierwszego punktu a) niniejszego artykułu w terminie przez nią wyznaczonym, władza jest upoważniona do wykonania potrzebnych napraw, albo rozbiórki budynku w całości lub części, kosztem właściciela.

Koszty robót, wykonanych w myśl niniejszego artykułu przez władze, mogą być ściągnięte w drodze administracyjnej przez organa gminy.

Art 381. Minister Robót Publicznych jest upoważniony do wydawania w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych szczegółowych przepisów o sporządzaniu i zatwierdzaniu projektów (planów), o trybie postępowania przy wydawaniu pozwoleń na budowę i na użytkowanie budynków tudzież o nadzorze policyjno-budowlanym zarówno nad wykonywanemi robotami budowlanemi, jak i nad istniejącemi budynkami.

W stosunku do budynków i urządzeń, wymienionych w artykule 348, uprawnienia z artykułów 378 — 381 przysługują Ministrowi Przemysłu i Handlu i właściwym władzom górniczym.

TYTUŁ IX.

Władze.

Rozdział 1.

Właściwość władz.

Art. 382. Do Ministra Robót Publicznych należy sporządzanie, względnie zatwierdzanie, projektów budynków państwowych:

a) wznoszonych według projektów, sporządzonych przez władze centralne,

b) wznoszonych na obszarze miasta Warszawy.

Przepis powyższy nie ma zastosowania do budynków strategicznych i kolejowych.

Art 383. Minister Robót Publicznych jest upoważniony do zarządzenia, aby projekty większych budynków, zarówno państwowych, jak i nie państwowych, nie zastrzeżonych do zatwierdzenia Ministrowi Robót Publicznych, były przez odnośne władze przesyłane temu Ministrowi do zatwierdzenia.

Art. 384. Do wojewody należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany świątyń, pomników wznoszonych i tablic pamiątkowych, przeznaczonych do zawieszania w miejscach publicznych, tudzież wszelkich budynków, przeznaczonych do użytku publicznego, jak teatry, kinematografy, cyrki, szkoły, hotele, hale targowe, szpitale, strzelnice i t. p., z wyjątkiem wypadków, przewidzianych niżej w artykule 386,

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia punktu a),

c) zatwierdzanie projektów budynków państwowych, z wyjątkiem budynków strategicznych, górniczych i kolejowych, tudzież wypadków, gdy projekt budynku został sporządzony przez władzę naczelną.

Wojewoda jest upoważniony do przekazania staroście wydawania pozwoleń na budowę, przebudowę, zmiany i użytkowanie budynków, wspomnianych w punkcie a).

Art. 385 Do magistratów miast oraz zwierzchności gmin miejskich należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmianę budynków prywatnych i samorządowych w miastach, z wyjątkiem pozwoleń na roboty wymienione w punkcie a) artykułu 384 i w artykułach 390 i 392,

b) udzielanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia punktu a):

c) wykonywanie w miastach nadzoru nad wszelkiemi budynkami zarówno nowowznoszonemi, jak i istniejącemi, z wyjątkiem budynków państwowych;

d) wykonywanie w miastach czynności, poprzedzających udzielenie pozwolenia przez wojewodę w myśl artykułów 384 i 392.

Art. 86. Do magistratów miast Warszawy, Bydgoszczy, Częstochowy, Grudziądza, Krakowa, Lublina, Lwowa, Łodzi, Poznania, Torunia i Wilna poza czynnościami, wyszczególnionemi w artykule 385, należy wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmiany i użytkowanie świątyń, pomników, wznoszonych i tablic pamiątkowych, przeznaczonych do zawieszenia w miejscach publicznych, tudzież wszelkich budynków, przeznaczonych do użytku publicznego (art. 384 p. a.).

Minister Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych może przekazać załatwianie czynności, przewidzianych w ustępie pierwszym, magistratom niewymienionych w tym ustępie miast, posiadającym należycie zorganizowaną służbę techniczną.

Art. 387. Magistraty oraz zwierzchności gmin miejskich mają wydawać orzeczenia i zarządzenia, wynikające z artykułów 385 i 386, na podstawie opinji rzeczoznawców, posiadających prawo kierowania robotami budowlanemi.

Rzeczoznawców budowlanych zatwierdza na wniosek odnośnych magistratów, bądź zwierchności gminnych, po stwierdzeniu należytych kwalifikacyj zawodowych, w Warszawie Minister Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, w innych zaś miejscowościach — właściwa państwowa władza nadzorcza.

Art. 388. W uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, a nie stanowiących gminy miejskiej, załatwianie czynności, wymienionych wyżej w artykule 385, należy do wydziałów wykonawczych komisyj uzdrowiskowych,

Odnośne zarządzenia wydziałów wykonawczych komisyj uzdrowiskowych będą wydawane na podstawie opinji posiadających prawo kierowania robotami budowlanemi rzeczoznawców budowlanych, których — po stwierdzeniu należytych kwalifikacyj zawodowych — zatwierdza na wniosek tych wydziałów wojewoda.

Art. 389. Do wydziałów powiatowych należy.

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany budynków prywatnych i samorządowych w miejscowościach

wiejskich, z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wspomniane w punkcie a) artykułu 384, w punkcie a) artykułu 391 i w artykułach 390 i 392,

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia punktu a),

c) wykonywanie w miejscowościach wiejskich nadzoru nad budową i utrzymaniem budynków szkół powszechnych,

d) wydawanie w miejscowościach wiejskich zarządzeń, dotyczących wstrzymywania robót (art. 379) i utrzymywania istniejących budynków (art. 380), tudzież zarządzeń, mających na celu zapobieżenie zeszpeceniu miejscowości lub krajobrazu (art. art. 337 i 338),

e) wykonywanie czynności, poprzedzających udzielenie pozwolenia przez wojewodę w myśl artykułów 384 i 392 a dotyczących budynków, znajdujących się lub wznoszonych poza obrębem miast i uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej.

Art 390. Do starosty należy wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmianę budynków prywatnych, znajdujących się w strefie nadgranicznej, określonej w przepisach o granicach Państwa, tudzież na użytkowanie tych budynków.

Art 391. Do zarządów gmin wiejskich należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany parterowych budynków mieszkalnych i budynków gospodarskich, z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wspomniane w artykule 390,

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia punktu a), o ile takie pozwolenia wymagane są w myśl przepisów obowiązujących,

c) wykonywanie nadzoru, o ile nie chodzi o zarządzenia, wymienione w punkcie d) artykułu 389, nad wszelkiemi budynkami zarówno istniejącemi jak i nowoznoszonemi, z wyjątkiem budynków państwowych tudzież szkół powszechnych.

Art. 392. Wydawanie wymaganych w myśl rozporządzenia niniejszego pozwoleń na budowę, przebudowę i zmianę budynków, przeznaczonych na zakłady przemysłowe, tudzież elektryczne, na których urządzenie wymagane jest uzyskanie pozwolenia w myśl przepisów prawnych o prawie przemysłowem, względnie w myśl ustawy elektrycznej, oraz na użytkowanie tych budynków, — należy do władz, powołanych do udzielania odnośnych pozwoleń w myśl wspomnianych przepisów i ustawy.

Art. 393. Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany budynków kolejowych (art. 329) kolei prywatnych użyteczności publicznej tudzież na użytkowanie tych budynków należy do Ministra Komunikacji i do organów przezeń upoważnionych.

Rozdział 2.

Odwołania.

Art 394. Od orzeczeń, wydanych przez zarządy gmin wiejskich w myśl artykułu 391, jako też od orzeczeń magistratów, bądź zwierzchności gmin miejskich, wydanych w myśl art. 385, o ile nie chodzi o miasta wydzielone z powiatów, przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do wydziału powiatowego.

Art. 395. Od orzeczeń:

a) Starosty, wydanych w myśl artykułu 390;

b) wydziału powiatowego, wydanych w myśl art. 389 w pierwszej instancji, lub w myśl art. 394 w instancji drugiej;

c) magistratów miast, wydzielonych z powiatów, z wyjątkiem miasta Warszawy, wydanych w myśl artykułów 385 i 386, wreszcie,

d) wydziałów wykonawczych komisyj uzdrowiskowych, wydanych w myśl artykułu 388, —

przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do wojewody.

Art. 396. Od orzeczeń magistratu miasta Warszawy, wydanych w myśl artykułów 385 i 386, oraz od orzeczeń wojewody, wydanych w myśl artykułu 384 przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do Ministra Robót Publicznych.

Art. 397. Od orzeczeń, wydanych w myśl artykułu 392 przez wojewodę lub magistrat miasta Warszawy przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania:

a) do Ministra Robót Publicznych, gdy orzeczenia dotyczą budynków, przeznaczonych na zakłady elektryczne,

b) do Ministra Przemysłu i Handlu, gdy orzeczenia dotyczą budynków, przeznaczonych na zakłady przemysłowe.

W wypadku, przewidzianym wyżej w punkcie b), odwołania rozstrzyga Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych.

Art. 398. Do odwołań wnoszonych w myśl artykułów 394—397 od orzeczeń zarządów gmin wiejskich, magistratów, względnie zwierzchności gmin miejskich, wydziałów powiatowych tudzież wydziałów wykonawczych komisyj uzdrowiskowych mają analogiczne zastosowanie przepisy art. 1 ustępu 1, art. 3 ustępu 1 i artykułów 4, 5, 6 i 7 ustawy z dnia 1-go sierpnia 1923 r. w sprawie środków prawnych od orzeczeń władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 712).

TYTUŁ X.

Postanowienia karne

Art. 399 Winny:

1) wzniesienia, przebudowy, użytkowania budynku lub urządzenia albo zniesienia budynku bez pozwolenia, wymaganego przez niniejsze rozporządzenie lub przepisy, wydane na jego podstawie (przepisy miejscowe),

2) niezastosowania się przy wykonywaniu robót budowlanych do przepisów rozporządzenia niniejszego, albo rozporządzeń władz administracyjnych, lub przepisów (miejscowych), wydanych na jego podstawie,

będzie karany aresztem do dwóch tygodni lub grzywną do pięciuset złotych.

Jeżeli winowajca jest kierownikiem robót lub przedsiębiorcą, prowadzącym roboty budowlane,

będzie karany aresztem do sześciu tygodni lub grzywną do tysiąca pięciuset złotych. W razie powtórnego skazania na karę pozbawienia wolności, można obok kary orzec utratę prawa do kierowania lub wykonywania robót budowlanych na czas najwyżej do lat pięciu.

Art. 400. Jeżeli czynu, przewidzianego w artykule 399, dopuszczono się z niedbalstwa, należy orzec karę grzywny.

Art. 401. Winny nie zastosowania się do przepisów artykułu 377 niniejszego rozporządzenia

będzie karany aresztem do dwóch tygodni lub grzywną do pięciuset złotych.

Art. 402. Winny niezastosowania się do zarządzeń władzy, wydanych w myśl artykułów 379 i 380,

będzie karany grzywną do tysiąca złotych lub aresztem do sześciu tygodni.

Art. 403. Kierownik robót lub przedsiębiorca, prowadzący roboty budowlane, winny niezastosowania się przy wykonywaniu robót budowlanych do ogólnie uznanych zasad sztuki budowlanej, o ile to może spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego,

będzie karany aresztem do sześciu miesięcy lub grzywną do trzech tysięcy złotych. Obok kary pozbawienia wolności można orzec utratę prawa do kierowania lub wykonywania robót budowlanych na czas oznaczony

Art. 404. Jeżeli jeden z czynów, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, ulega surowszej karze według innych ustaw karnych, należy karę według tych ustaw wymierzyć.

Art 405. Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. art. 399, 400, 401 i 402 powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

O ile chodzi o budynki i urządzenia podpadające pod postanowienia artykułu 313 niniejszego rozporządzenia, władzą kompetentną do nakładania kar jest władza górnicza podług przepisów ustaw górniczych, naftowych i ustaw o władzach górniczych.

Władza, wymierzająca karę, oznaczy w orzeczeniu na wypadek nieściągalności grzywny karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie ponad 3 tygodnie.

Art. 406. Ukarany orzeczeniem powiatowej władzy administracji ogólnej może w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który zastosuje przepisy postępowania, obowiązujące w pierwszej instancji sądowej.

Wyrok sądu okręgowego wydany w II instancji jest prawomocny.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania karnego z 1877 r. stosuje się przepisy o wydawaniu policyjnych mandatów karnych.

Art. 407. Do orzekania o czynie, przewidzianym w artykule 403, powołane są sądy powiatowe (pokoju).

Na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z 1871 r. orzeka się zamiast aresztu powyżej sześciu tygodni—więzienie.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania karnego z 1873 r. można wnieść odwołanie niezależnie od przepisów § 283 tejże ustawy.

TYTUŁ XI.

Przepisy miejscowe.

Art. 408. W ramach niniejszego rozporządzenia przepisy miejscowe mają uregulować:

1) szerokość i sposób urządzenia ulic, placów i dróg w osiedlach, tudzież zasady przełożenia kosztów urządzania ulic w miastach i uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, na właścicieli przyległych działek:

2) najmniejsze dopuszczalne rozmiary działek budowlanych i sposób połączenia działek z ulicą lub drogą;

3) najmniejsze dopuszczalne rozmiary niezabudowanej przestrzeni i podwórzy na poszczególnych działkach budowlanych, sposób zabudowania działek, sposób urządzenia podwórzy;

4) sprawę dopuszczalności wznoszenia budynków nieogniotrwałych w miastach tudzież warunki, którym takie budynki powinny czynić zadość;

5) sposób budowy fundamentów, ścian i innych części budynków;

6) sposób budowy wystających przed lico wszelkich części budynków, jak ganki, wykusze, balkony i t. p., sposób urządzenia otworów w ścianach zewnętrznych i sposób zawieszania i wystawiania szyldów, witryn, napisów reklamowych i t. p.;

7) szczegółowe warunki, którym powinny czynić zadość budynki, wznoszone przy ulicach, drogach i placach, tudzież sposób wykonywania części budynków widocznych z ulic, dróg i placów,

8) sposób krycia dachów, tudzież urządzenia okapów i rynien;

9) warunki, którym powinny czynić zadość pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi;

10 sprawę dopuszczalności budowy suteren, przeznaczonych na pobyt ludzi, granice dopuszczalności w drodze wyjątku urządzenia mieszkań w suterenach i sposób budowy suteren i piwnic;

11) Sposób urządzania obór, stajen, chlewów, składzików na drzewo i t. p. budynków gospodarskich,

12) sposób urządzania łazienek, ustępów, dołów ustępowych, gnojowników i t. p urządzeń;

13) sposób odgradzania posiadłości i działek od strony ulic i placów tudzież od przyległych posiadłości i działek;

14) sposób budowy studzien tudzież urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na poszczególnych działkach;

15) warunki należytego utrzymywania budynków ze względu na bezpieczeństwo od ognia oraz warunki czyszczenia kominów;

16) warunki zajęcia w czasie wykonywania robót budowlanych części ulic i dróg przyległych do budowy.

Art. 409. W drodze przepisów miejscowych mogą być ustanowione obostrzenia przepisów niniejszego rozporządzenia, które normują:

1) odległość budynków od ulic, tudzież dróg, od granic sąsiadów i od innych budynków (artykuły 178, 193, 265, 277, 279, 280, 281, 282);

2) połączenie podwórzy i budynków z ulicą lub drogą (artykuły 179, 268);

3) rozmiary niezabudowanej przestrzeni i podwórzy (artykuły 176, 269);

4) wysokość budynków (artykuły 181 — 184);

5) długość i wysokość budynków nieogniotrwałych, tudzież inne warunki, którym budynki te powinny czynić zadość (artykuły 191, 194, 195, 318);

6) budowę schodów i świetlików (artykuły 208—213—217, 222, 284 — 286);

7) budowę fundamentów (artykuły 205, 283);

8) budowę pieców i kominów (artykuły 223 — 239, 288 — 302);

9) budowę pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi (artykuły 241 — 245, 304 — 307);

10) budowę studzien, ustępów, dołów ustępowych, gnojowników (artykuły 246 — 250, 251, — 256, 308 — 312, 313 — 315);

11) budowę obór, stajen i chlewów (artykuły 258 — 260).

Przepisy miejscowe ze względu na specjalne warunki miejscowe mogą zezwolić na przekroczenie w pewnych dzielnicach miast ustanowionych w artykułach 181 — 183 wysokości budynków, o ile względy bezpieczeństwa od ognia i względy zdrowotne nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 410. W drodze przepisów miejscowych mogą być ustanowione:

1) zakaz wznoszenia budynków mieszkalnych w miastach przy ulicach nieurządzonych;

2) zakaz wznoszenia przy pewnych ulicach i placach o historycznem lub artystycznem znaczeniu takich budynków, które mogłyby zmienić odrębny charakter miejscowości, ulicy lub placu;

3) najmniejsza dopuszczalna wysokość budynków w pewnych dzielnicach lub przy pewnych ulicach miast;

4) warunki, którym powinny odpowiadać budynki, cofnięte od zatwierdzonej linji zabudowania, tudzież budynki przekraczające normalną wysokość;

5) obowiązek udziału właścicieli działek, nie przylegających do nowoutworzonych ulic w pokryciu kosztów urządzenia ulic, tudzież zasady takiego udziału (art. 174);

6) obowiązek urządzania dźwigów w domach o większej ilości kondygnacyj;

7) zakaz pokrywania dachów, materjałem nieogniotrwałym w miejscowościach wiejskich;

8) zakaz wznoszenia obór, stajen i chlewów w pewnych dzielnicach osiedli;

9) obowiązek przyłączenia poszczególnych działek do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej gminnej, sposób pokrycia kosztów tego przyłączenia, zasady i warunki ogólne i techniczne takiego przyłączenia, opłaty za pobór wody z wodociągu gminnego i za korzystanie z kanalizacji, a gdy niema wodociągu, obowiązek urządzenia studzien;

10) obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonywanie takich robót, które nie wymagają pozwolenia w myśl artykułów 333 i 334 rozporządzenia niniejszego, jako też obowiązek zgłaszania do właściwej władzy robót, których zgłoszenie nie jest wymagane w myśl artykułu 335 tego rozporządzenia;

11) obowiązek poddania budynków w czasie budowy sprawdzeniu w surowym stanie;

12) opłaty za czynności wykonywane przez organa samorządowe przy wydawaniu pozwoleń na roboty budowlane i na użytkowanie budynków.

Art. 411. Przepisy miejscowe mogą uznać za ogniotrwałe drzewo, słomę, trzcinę, szuwar i tym podobne materjały nieogniotrwałe, używane do krycia dachów, po stosownem uodpornieniu ich przeciw pożarowi.

Art. 412. Przepisy miejscowe mogą przewidywać możność stosowania ulg od wymogów, ustanowionych w tychże przepisach

Art. 13. Przepisy miejscowe nie mogą być sprzeczne z przepisami wydanemi w drodze rozporządzeń na mocy niniejszego rozporządzenia.

Art 414. Przepisy miejscowe wydane dla odznaczających się odrębnym charakterem zabudowania osiedli, położonych w obrębie gmin wiejskich, jak osady fabryczne, osiedla robotnicze, uzdrowiska, nieuznane za posiadające charakter użyteczności publicznej, letniska, osady podmiejskie i tym podobne, mogą postanowić o rozciągnięciu na wspomniane osiedla w całości lub w części przepisów dla gmin miejskich (artykuły 172 — 263).

Do czasu wydania przepisów miejscowych przepisy dla gmin miejskich mogą być rozciągnięte na osiedla, wspomniane w ustępie pierwszym w drodze rozporządzenia Ministra Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 415. Przepisy miejscowe wydaje Minister Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, — w Warszawie na wniosek magistratu oparty na uchwale rady miejskiej, w innych zaś miejscowościach na wniosek wojewody, oparty:

a) na uchwale rady miejskiej gdy chodzi o przepisy dla miast o własnym statucie i wogóle dla miast wydzielonych z powiatów:

b) na uchwale komisji uzdrowiskowej, gdy chodzi o przepisy dla uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej;

c) na uchwale organu uchwalającego powiatowego związku komunalnego, gdy chodzi o przepisy dla osiedli niewymienionych w punktach a) i b).

Przepisy miejscowe dla miasta Warszawy będą ogłaszane w „Monitorze Polskim", zaś dla innych miejscowości — we właściwym „Dzienniku Wojewódzkim".

Przed ogłoszeniem w sposób wyżej podany, przepisy miejscowe nie mają mocy obowiązującej.

Art 416. W razie, gdy zachodzi potrzeba wydania przepisów miejscowych, a organa uchwalające, wymienione w art 415, w terminie, wyznaczonym przez państwową władzę nadzorczą, uchwał w sprawie wspomnianych przepisów nie powezmą przepisy miejscowe, może wydać Minister Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych nie oczekując powzięcia takich uchwał.

Art 417. Minister robót Publicznych i Minister Spraw Wewnętrznych mogą łącznie w drodze rozporządzenia przekazać wojewodom uprawnienia, przysługujące im w myśl artykułów 415 i 416.

Część III.

Przepisy końcowe.

Art. 418. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego, i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów, zawartych w artykule 1 punkcie 1, w artykule 2 i w artykułach od 172 do 407 oraz art. 421, które wchodzą w życie.

a) przepisy, zawarte w artykule 1 punkcie 1, w artykule 2 i w artykułach od 172 do 357, od 372 do 407 oraz 421 - w trzy miesiące od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia;

b) przepisy, zawarte w artykułach od 358 do 371 — z wyjątkiem przepisu o ograniczeniu prawa do sporządzania pro-

jektów (planów), zawartego w ustępie końcowym art. 364, — na obszarach województw poznańskiego i pomorskiego — po upływie lat 10, a na pozostałych zaś obszarach — w trzy miesiące od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia;

c) przepis o ograniczeniu prawa do sporządzania projektów (planów), zawarty w ustępie końcowym artykułu 364, na obszarach województw poznańskiego i pomorskiego — po upływie lat 10, na pozostałych zaś obszarach po upływie lat 5 od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

Art. 419 Z dniem wejścia w życie przepisów niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą przepisy z niemi sprzeczne, wydane zarówno w drodze ustaw jak i rozporządzeń. W szczególności tracą moc następujące przepisy:

1) Ustawy budowlanej rosyjskiej (Zbiór praw ces. ros. tom XII część 1 według wydania 1900 r. i uzupełnień z 1906, 1908, 1909, 1910 i 1912 r.), z wyjątkiem artykułów 165, 170, 174, 176, 194 zdania pierwszego, 195, 196, 200 zdania pierwszego, 201 i 205:

Ustawy budowniczej dla królewskiego stołecznego miasta Lwowa z dnia 21 kwietnia 1885 r. w brzmieniu ustawy z dnia 26 lipca 1909 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 31 z 1885 r. i Nr. 111 z 1909 r.):

§§ 1, 2, 3, 4; § 5 ustępy: 1, 3, 4; § 6, § 11 ustęp 4 od wyrazów „pozostawiając budującemu, by się przeciw podniesionym zarzutom...", ustęp 5, § 12 z wyjątkiem ustępu 1; §§ 13, 14, 15, 17; § 18 ustęp 1 zdanie 1, ustępy 4, 5; § 20 ustęp 5 zdanie 2; § 21 punkt d) liczba 4), punkt e) liczba 2 wyrazy „pod warunkami zawartemi w ustępie d) 4", tudzież ustęp końcowy: § 27 ustępy 3, 4; §§ 30, 33, 34, 38, 39; § 41 punkty c), d), e) i f); § 42, § 44 ustępy 2, 3, 4; ustęp 8 w odniesieniu do ognisk i otworów kominowych; § 46 punkt c) ustęp 7 wyrazy „lub cztery dymy", ustęp 9 punkt e), ustępy 1 i 2; § 47 ustęp 1; § 50 ustępy 1, 2, 3; § 51 punkt a) ustęp końcowy; § 54 ustępy 2 i 3; § 55; § 59 punkt m) zdania 2 i 3; § 63; § 67 ustęp 2; § 68 ustęp 1; § 70 ustępy 3 i 4; §§ 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83;

3) Ustawy budowniczej dla królewskiego stołecznego miasta Krakowa z dnia 18 lipca 1883 r. w brzmieniu ustaw z dnia 28 marca 1905 r. i z dnia 28 marca 1910 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 63 z 1883 r., Nr. 57 z 1905 r. i Nr. 89 z 1910 r.):

§§ 1, 2, 3; § 7 ustęp 1 wyrazy „a najdalej w dniach 30": ustęp 5; § 8 ustęp 1, ustęp 2 zdanie 2 i ustępy 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12; §§ 9, 10, 12; § 18, z wyjątkiem zdania ostatniego. § 16, § 16 — a) ustępy 1, 2, 4, 7; § 16 — b) ustępy 2, 5 ustęp 7 w odniesieniu do zmian chodników istniejących, ustęp 8 w części dotyczącej powołania się na ustęp przedostatni paragrafu 16 a); § 16 — d) z wyjątkiem ustępu 1, zdania trzeciego; § 16 — e) wyrazy „o zezwoleniu na otwarcie ulic, względnie", „regulacji ulicy i", „ulic i", punkty c) i d) i zdanie końcowe; § 16 — f) wyrazy „otwarcie ulicy względnie" tudzież punkt b), § 16 — g); § 16 h) ustęp 1 wyrazy „otwarcie ulicy względnie" i zdanie drugie, ustęp 4 wyrazy „i 16 — g); § 16 — i); § 18 ustęp 6; §§ 30, 31; § 33 z wyjątkiem ustępów 1 i 2; § 34; § 36 ustęp 3; § 37 ustęp 3; § 38 ustęp 5 i w ustępie 9 wyrazy „lub blachą obite"; § 42; § 47 ustęp 1 zdanie drugie i ustęp 9; § 48 ustęp 3; § 50 punkt i) zdanie pierwsze; § 52 ustęp 3; §§ 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67;

4) Ustawy z dnia 28 kwietnia 1882 r., zawierającej przepisy budowlane dla gmin miejskich w brzmieniu ustawy z dnia 15 maja 1907 r. (Dz. Ust. i Rozp Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks Kr. Nr. 77 z 1882 r i Nr. 55 z 1907 r.):

§§ 1, 2, 3, 4; § 5 z wyjątkiem ustępu 7; § 8 ustęp 1 wyrazy „w przeciągu ośmiu dni", ustęp 2 zdanie pierwsze; § 9 ustęp 3, ustęp 4 zdanie końcowe; § 10 ustępy 2 i 3; §§ 11, 12, 13; §§ 14, 15, 16, 17; § 18 z wyjątkiem ustępu 2 zdania 1-go i 2-go; § 21 z wyjątkiem ustępu 5; § 22 z wyjątkiem ustępu 1-go; § 23; § 24 w części dotyczącej wysokości pokoi; § 27 § 28 ustęp 2; §§ 30, 34, 39; § 40 ustęp 1 zdanie 1; § 44, 45, 46, 47, 48; § 50 ust. 1, 2, ust. 4 zdanie 1; §§ 55, 57, § 61, ustęp 1 od wyrazów „a spisany protokół" ustępy 2, 3, 4, 5; §§ 62, 63; § 66 ustęp 1; §§ 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83.

5) Ustawy budowniczej dla znaczniejszych miejscowości w Królestwie Galicji Lodomerji wraz Wielkiem Księstwem Krakowskiem z dnia 4 kwietnia 1889 r. w brzmieniu ustaw z dnia 14 lipca 1898 r. i z dnia 15 maja 1907 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 31 z 1889 r., Nr. 70 z 1898 r. i Nr. 56 z 1907 r.):

§§ 1, 2, 3, 4, 5, 6; § 7 ustęp końcowy; § 8 ustęp 1 wyrazy „w przeciągu ośmiu dni", ustęp 2 zdanie 1; § 9 ustęp 5 i końcowy; § 10 ustęp 1 zdanie końcowe, ustęp 2; §§ 11, 12 13, 14, 15, 16, 17, § 18 ustęp 1 od wyrazów „a spisany protokół...", ustępy 2, 3, 4; §§ 19, 20; § 21 ustępy 1, 2, 4, 5; § 24; § 25 ustępy 3, 4, 5, 6; § 26; § 27 w części, dotyczącej wysokości pokoi; § 30; § 31 ustęp 4; § 33; § 37 zdanie końcowe; §§ 42, 47, 48, 49, 50; § 52 ustępy 1, 2, 4, §§ 57, 59; § 63 w odniesieniu do wysokości ocembrowania studzien; § 66 ustęp 1· §§ 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85; § 86 punkty a), d), e), f), g);

6) Ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z dnia 13 października 1899 r. w brzmieniu ustaw z dnia 15 maja 1907 r. i z dnia 22 czerwca 1909 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 133 z 1899 r., Nr. 57 z 1907 r. i Nr. 91 z 1909 r.):

§ 1, 2, § 3 trzy ustępy końcowe w odniesieniu do gmin miejskich, § 4 ustęp 1 od wyrazów „w przeciągu sześciu..." do wyrazów „prośby (§ 3)" włącznie, ustępy 4 i 7, ustęp 8 od wyrazów „w wypadkach zaś...", § 5 ustępy 1 i 2; § 6 ustępy 2 i 3; §§ 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18; § 19 z wyjątkiem ustępu 4; § 20 z wyjątkiem punktów 10 i 11; § 21 ustępy 4, 5, 6 i końcowy; §§ 22, 23, § 24 ustępy 6, 7; § 25 ustępy 1 i 2 w części dotyczącej wysokości izb mieszkalnych; § 28 ustępy 2 i 4; § 32 ustępy 2, 3 i 7, § 35 z wyjątkiem ustępu 5; § 36 ustęp 1 wyrazy „cegielnie i piece do wypalania wapna"; §§ 37, 39 w części dotyczącej wysokości ocembrowania studzien, § 41 ustęp 1, ustęp 3 od wyrazów „w przeciągu trzech dni"; ustępy: 5, 6, 7; §§ 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57;

7) Dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów budowlanych na obszarach byłego zaboru rosyjskiego (Dz. P. P. Nr. 14, poz. 176):

art. 1 ustęp. 1 odnośnie do: a) rozporządzenia z dnia 29 listopada 1916 r. dotyczącego sporządzania planów zabudowy (Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr. 58), b. rozporządzenia budowlano-policyjnego dla wsi z dnia 20 listoppda 1917 r. (Dz. Rozp. dla Gen. Gub. Warsz. Nr. 99), z wyjątkiem §§ 6, 7, 8, 9, 10 tego rozporządzenia; artykuł 2;

8) Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 kwietnia 1924 r. w sprawie przekazania zarządom gmin miejskich i wiejskich zatwierdzenia projektów budowli i wydawania pozwoleń na budowę na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, lubelskiego, kieleckiego, białostockiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego, wileńskiego okręgu administracyjnego i miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 383), z wyjątkiem § 5;

9) Ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w sprawie zmiany niektórych przepisów budowlanych na obszarze b. zaboru rosyjskiego (Dz. U. R P. Nr. 73, poz. 715);

10) Ustawy dotyczącej zakładania i zmiany ulic i placów w miastach i miejscowościach wiejskich z dnia 2 lipca 1875 r. (Zbiór Ust. Kr. Prus. str. 561) w brzmieniu artykułu 1) ustawy mieszkaniowej z dnia 28 marca 1918 r. (Zbiór Ustaw Prus. str 23);

11) Ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 656):

art. 15 ust. 2 w odniesieniu do gmin miejskich i uzdrowisk użyteczności publicznej;

12) Ustawy z dnia 30 maja 1897 r. o obowiązku właścicieli domów w mieście Białej wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskiemi publicznemi i prawach gminy miasta Białej pobierania taksy za połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G, i L. z W Ks. Kr. Nr. 33):

§ 3 ustęp 2, § 13;

13) Ustawy z dnia 11 sierpnia 1906 r. o obowiązku właścicieli domów w król. mieście Tarnopolu wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskiemi publicznemi i o prawach gminy król. miasta Tarnopola pobierania taksy za połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 126.

§ 3 ustęp 2 § 13;

14) Ustawy z dnia 19 lipca 1908 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Bochni wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskiemi i zezwalająca gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 81);

§ 3 ustęp 2:

15) Ustawy z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Nowego Sącza wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskiemi i zezwalająca tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 119);

§ 3 ustęp 2;

16) Ustawy z dnia 11 lipca 1914 r. o obowiązku właścicieli domów w stoł. Król. m. Krakowie wybudowania kanałów domowych, połączenia tychże z miejskiemi kanałami ulicznemi, oraz o opłatach gminnych za to połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 2 z 1915 r.) w brzmieniu ustawy z dnia 26 października 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz 683):

§ 10;

17) Ustawy z dnia 26 grudnia 1893 r, tyczącej się uregulowania koncesjonowanego przemysłu budowlanego (Dz. Ust. P. austr. Nr. 193);

18) Kodeksu karnego z 1903 r,:

art. 37, o ile dotyczy tego, co zbudowano i przebudowano; art. 230 p. 5, o ile dotyczy budowy lub studni; art. art. 378,

379 i 381; art. 382, o ile dotyczy robót budowlanych i budownictwa; art. 561;

19) Ustawy karnej o zbrodniach, występkach i przekroczeniach z dnia 27 maja 1852 r.:

§§ 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 435, 436, 437, 438, 439, 440 i 441;

20) Kodeksu karnego z 1871 r.;

§ 367 p. 13; p. 14, o ile dotyczy budynków oraz p. 15; p. 330;

21) Ustawy z dnia 1 sierpnia 1895 r. zaprowadzającej ustawę o postępowaniu sądowem w cywilnych sprawach spornych (Dz. U. P. austr. Nr. 112):

art. XXXVII;

22) Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1922 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 372):

art. 30 ustęp 2.

Art. 420. Do czasu wydania w myśl artykułów 408 — 417 przepisów miejscowych zachowują moc obowiązującą w charakterze takich przepisów przepisy, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, a regulujące kwestje, wyszczególnione w tych artykułach w sposób w nich podany.

Również zachowują moc obowiązującą w charakterze rozporządzeń, do czasu wydania w myśl niniejszego rozporządzenia powszechnie obowiązujących rozporządzeń, przepisy regulujące kwestje, których uregulowanie w myśl tego rozporządzenia powinno nastąpić w drodze rozporządzeń władz administracyjnych.

W szczególności zachowują moc obowiązującą na zasadach, podanych w ustępach pierwszym i drugim:

1) nieuchylone przepisy ustaw i rozporządzeń, wymienionych wyżej w art. 419 punktach 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15 i 16;

2) Ustawa z dnia 8 grudnia 1903 r. o obowiązku właścicieli domów w król. stoł. m. Lwowie połączenia domowych zbiorników kloacznych z kanałami miejskiemi publicznemi oraz o opłatach gminnych za to połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 139);

3) Ustawa z dnia 6 listopada 1900 r. obowiązująca w gminie miasta Białej o obowiązku właścicieli połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem, tudzież o zezwoleniu gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 7 z 1901 r.);

4) Ustawa z dnia 25 listopada 1900 r. o obowiązku właścicieli domów w Królewskiem stołecznem mieście Lwowie połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem, tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Król. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 16 z 1901 r.);

5) Ustawa z dnia 19 lipca 1908 r. obowiązująca właścicieli domów w gminie miasta Bochni połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem, tudzież o zezwoleniu gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Król. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 80);

6) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Nowego Sącza połączenia swych domów z miejskim wodociągiem, tudzież o zezwolenie tej gminie na pobór gminnego podatku od czynszów najmu, oraz opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i odnowienie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Król. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 120);

7) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Tarnowa połączenia swych domów z miejskim wodociągiem, tudzież o zezwolenie tej gminie na pobór gminnego podatku od czynszów najmu oraz opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 121);

8) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w Król. Woln. mieście Rzeszowie połączenia swych domów z miejskim wodociągiem, tudzież o zezwolenie tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych na urządzenie utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Król. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 122).

Art. 421. Na obszar Spisza i Orawy należący do Rzeczypospolitej Polskiej rozciąga się do czasu wydania przepisów miejscowych, tudzież odnośnych rozporządzeń moc obowiązującą nieuchylonych przepisów ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z dnia 13 października 1899 r. w brzmieniu ustaw z dnia 15 maja 1907 r. i z dn: 22 czerwca 1909 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Król. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr. 133 z 1899 r., Nr. 57 z 1907 r. i Nr. 91 z 1909 r.).

Art. 422. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Robót Publicznych w Porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, tudzież innym ministrom stosownie do zakresu ich działania.

Prezydent Rzeczypospolitej: *J. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski
Minister *K. Bartel*
Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*
Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*
Minister Skarbu: *G. Czechowicz*
Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*
Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki
Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*
Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*
Minister Komunikacji: *Romocki*
Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*
Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*
Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*
Minister Poczt i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*

Uwadze czytelników!

Biuro Administracji „Wiadomości Stow. Techników Polskich w Wilnie" przeniesione zostało do lokalu Stowarzyszenia Techników przy ul. Wileńskiej Nr. 33.
Administracja czynna od godz. 11 do 13 codziennie oprócz świąt.

Redaktor odpowiedzialny Inż. Grzegorz Merson.
Sekretarz Redakcji i Administracji A. Stojewski.
Wydawca Stow. Techn. Polsk. w Wilnie.
Odbito w drukarni „Znicz", Wilno, ul. Ś-to Jańska 1.

WARUNKI PRENUMERATY:

Prenumeratę roczną	. . . .	12 zł.
„ półroczną	. . . .	6 zł.
„ kwartalną	. . . .	3 zł.

Przyjmuje Administracja.

Cena numeru pojedynczego	. . . .	1.00 zł.
Zagranicą	. . . .	1.50 zł.

CENY OGŁOSZEŃ:

Jednorazowych:

Za całą stronę	. . . .	zł. 120
„ pół strony	. . . . „	65
„ ćwierć strony	. . . . „	40
„ jedną ósmą strony	. . . . „	20

Ogłoszenia kolorowe 50% drożej.

rzy zamówieniu wielokrotnych ogłoszeń bez zmiany tekstu, udziela się nast. zniżek

za 6-krotne ogłoszenie	. . . .	10%
za 12-krotne ogłoszenie	. . . .	20%

Ogłoszenia na 1 str. okł. 100% drożej. Na pozostałych str. okł. o 50% drożej.

BIURO REDAKCJI i ADMINISTRACJI: Wilno, ul. Wileńska 33 (Gmach Stowarzyszenia Techników). Telefon Nr 75. Redakcja i Administracja otwarta codziennie od godz. 11 do 13 oprócz świąt. Rękopisów Redakcja nie zwraca.